

Kan staten styre oppdrettsnæringen grønn?

**Advokat Halfdan Mellbye
Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange**

Det er en viktig likhet mellom den "grønne" konsesjonsrunden og forslaget om å tillate en 5%-utvidelse av MTB i næringen neste år. Staten prøver i begge tilfeller å bruke konsesjonssystemet for fiskeoppdrett som metode for å styre næringen i miljøvennlig retning. De fleste er vel enige om at en slik styring er både ønskelig og nødvendig. Jeg er enig i det, men mener samtidig at det å utforme en vellykket miljøregulering er svært krevende. Dersom man skal styre næringen i miljøvennlig retning må man derfor gjøre en så god jobb som mulig.

Debatten om disse reguleringstiltakene er omfattende og karakteristikkene kraftige. Det er ikke annet å forvente i og med at det både dreier seg om store økonomiske verdier, lydhøre miljøinteresser og sterke politiske hensyn. Dette har åpenbart spilt inn ved utformingen av reguleringene og reguleringenes utforming bærer derfor preg av ulike politiske målsetninger – ved siden av de miljømessige hensynene.

Mitt spørsmål er om disse politiske hensynene har fått spille for stor rolle – og at man derfor ikke har utformet den optimale miljøreguleringen.

Den grønne konsesjonsrunden har møtt mye kritikk, også fra min side. Miljømessig har tanken bak denne ordningen to store styrker. Det ene er at næringen gjennom søknadene har vist fram både hvilke ideer og løsninger som finnes for mer miljøvennlig oppdrett. Det andre er at næringen samtidig har vist hva den er villig til å investere for å realisere en miljøvennlig utvikling.

Myndighetenes utfordring ligger i at mye av dette potensialet ikke kan utløses gjennom denne konsesjonsrunden slik den er utformet. Til det er både antallet konsesjoner som skal tildeles for få i forhold til de gode søknadene, og rammene for tildeling av konsesjoner er for lite fleksibel. Skulle man fått en optimal miljømessig effekt av disse tildelingene burde myndighetene både ha mulighet til å tildele konsesjoner til flere av de løsningene som fortjener det og hatt større mulighet til å sette rammer for tildelingene som er tilpasset det enkelte prosjekt.

Når det gjelder den foreslåtte utvidelsen til neste år er ett av problemene at oppdretterne må melde seg på og betale for utvidelsen i mars 2015 – antakelig før oppdretterne selv vet om de har teknologiske løsninger som er gode nok til å oppfylle de strenge vilkårene. Dette kravet om "forhåndsbetaling" fremstår som mindre effektivt ut fra miljøhensyn enn alternativet. Flere oppdrettere ville sannsynligvis blitt med på ordningen dersom man kunne melde seg på og betale på det tidspunkt oppdretteren selv mener han har utviklet en tilstrekkelig effektiv løsning til å våge seg på en utvidelse under de strenge vilkårene. Når betalingsfristen er satt til mars 2015 er det kanskje ut fra politiske hensyn – regjeringen vil kunne utbetale kommunenes andel av vederlaget før kommunevalget. Det kan selvsagt være andre grunner; etter det jeg kan se er det ikke gitt noen begrunnelse for innbetalingstidspunktet i høringsnotatet til forslaget.

Uansett fremstår verken konsesjonsrunden for de grønne konsesjonene eller regelverket for utvidelsen av MTB som optimale ut fra de miljømessige målsetningene. Det viser både forarbeidene til ordningene, regelverkens utforming og – når det gjelder de grønne konsesjonene – gjennomføringen av reguleringsordningen (så langt). Etter min oppfatning er dette uheldig. Som jeg skrev innledningsvis er det svært krevende å styre miljøkonsekvensene av oppdrettsnæringen ved hjelp av offentlige reguleringer. Det betyr ikke at man ikke skal prøve. Det betyr imidlertid at myndighetene må gjøre den best mulige jobb ved utforming og praktisering av miljøregelverket. Det er etter min mening en helt nødvendig forutsetning for å kunne styre oppdrettsnæringen grønn.